

PROSAZOVÁNÍ NÁLEŽITÉ PÉČE V OBLASTI LIDSKÝCH PRÁV V ODVĚTVĚ ZÁKLADNÍCH KOVŮ

PŘÍRUČKA PRO ODBOROVÉ ORGANIZACE

SÉVERINE PICARD • PROGRESSIVE POLICIES

Spolufinancováno
Evropské unií

ÚVOD

IndustriALL Global Union a industriAll Europe zahájily dvouletý společný projekt, jehož cílem je posílit schopnost svých členských organizací využívat náležitou péči v oblasti lidských práv jako nástroj na obranu práv pracovníků. Projekt se zaměřuje na vývoj praktických pokynů pro zástupce odborových organizací v nadnárodních podnicích, přičemž zohledňuje specifické výzvy dodavatelských řetězců v jejich odvětvích. Jedná se o důležitý, byť nikoli konečný krok k prosazování společného strategického přístupu k podpoře práv pracovníků, mezinárodní solidarity a odpovědného chování podniků, jakož i k dohodě o dalším směřování naší společné práce v oblasti náležitě péče v oblasti lidských práv.

Tyto odvětvové pokyny upozorňují na rizika, jimž čelí pracovníci v odvětví základních kovů. Jsou určeny k používání společně s úvodní příručkou, která nabízí praktická doporučení pro pochopení a implementaci náležitě péče v oblasti lidských práv. Zde předkládané návrhy byly rozsáhle projednány s členy IndustriALL Global Union a industriAll Europe, mimo jiné během workshopu, který se konal v Praze 3–4 října 2024.

Tyto pokyny se zaměřují na strategii na úrovni podniků. Prosazování politik, ačkoli je zásadní – zejména pokud jde o ratifikaci mezinárodních standardů a implementaci pracovních práv ze strany vlád – nespadá do rozsahu tohoto projektu.

SÉVERINE PICARD

Cílem náležitě péče v oblasti lidských práv je zakotvení respektu k lidským právům v celém hodnotovém řetězci podnikání. Tento proces zahrnuje několik kroků – od formálního začlenění odpovědného chování podniků do systémů řízení podnikových rizik až po podávání zpráv o tom, jak byla rizika řešena.

PRO KOHO JE TATO PŘÍRUČKA URČENA?

Tato příručka je určena odborovým organizacím působícím na úrovni podniků ve všech úrovních globálního hodnotového řetězce. V závislosti na míře svého vlivu – který je ve značné míře formován silou příslušných právních rámců – mohou odboráři uplatňovat různé typy pák. Například odbory působící v evropských sídlech společností mohou využít své pozice k ovlivňování standardů napříč podnikovými činnostmi a zajistit, aby pracovníci v jiných regionech měli možnost se vyjádřit. Naopak místní odbory zastupující pracovníky v dodavatelském řetězci mohou předávat informace odborům v sídle společnosti s cílem přesně posoudit závažnost a četnost rizik pro práva pracovníků.

V odvětví základních kovů je těžba surovin obzvláště náchylná k závažnému vykořisťování pracovníků. Pokud nelze tyto problémy řešit na místní úrovni, mohou se pracovníci těchto dodavatelů z nižších úrovní obracet na odbory působící u hlavních odběratelských společností s cílem dosáhnout zlepšení pracovních podmínek. Základní kovy jsou zároveň součástí dlouhých globálních hodnotových řetězců v automobilovém průmyslu. Odborové organizace u výrobců originálního vybavení nebo u dodavatelů úrovně Tier 1 mohou být požádány o pomoc při zlepšování postupů ve společnostech zpracovávajících kovy.

Celkovým cílem je koordinovat vliv odborových organizací na více úrovních s cílem zlepšit standardy jak ve vlastních činnostech nadnárodního podniku, tak u jeho obchodních partnerů, a tím přispět ke spravedlivějšímu konkurenčnímu prostředí na globální úrovni a omezit tlak na snižování pracovních standardů.

1.

SOUČASNÁ PRAXE NÁLEŽITÉ PÉČE V OBLASTI LIDSKÝCH PRÁV

Odbory v mnoha případech nezačínají od nuly. Několik velkých nadnárodních podniků v odvětví základních kovů již má zavedenou určitou formu mapování rizik. Tyto procesy mohly být vyvinuty v reakci na vnitrostátní právní povinnosti nebo v rámci snahy o zlepšení reputace podniku prostřednictvím přizpůsobení se nezávazným mezinárodním standardům, jako jsou standardy Organizace spojených národů. V rámci tohoto projektu posoudily organizace sdružené v IndustriALL Global Union a industriAll Europe kvalitu stávajících procesů náležitě péče v oblasti lidských práv v odvětví základních kovů. Celkovým závěrem bylo, že přetrvávají významné nedostatky a plný potenciál náležitě péče v oblasti lidských práv zůstává zdaleka nevyužit.

Mezi hlavní slabiny patří:

- **Transparentnost** – omezené informace o zaměstnanosti ve vlastních provozech, s malým nebo žádným množstvím údajů o dodavatelích a jejich pracovnících.
- **Identifikace rizik** – obecná a nedostatečně podrobná, což ztěžuje posouzení závažnosti a četnosti porušování práv pracovníků. Údaje o zemích, počtech a typech případů často chybějí.
- **Akční plány** – často vágní, řízené odvětvím a vypracované bez zapojení odborů. Mohou se opírat o sebehodnocení a obvykle se více zaměřují na vlastní činnosti společnosti než na dodavatele.

Řešení těchto slabin vyžaduje, aby odbory převzaly aktivní roli při monitorování zaměstnanosti v rámci globálního hodnotového řetězce a při vyjednávání smysluplných zlepšení. Zpočátku může být zapotřebí značné úsilí již jen ke shromáždění základních informací o tom, kde podnikání probíhá a kolik pracovníků je do něj zapojeno.

2.

GLOBÁLNÍ HODNOTOVÝ ŘETĚZEC V ODVĚTVÍ ZÁKLADNÍCH KOVŮ

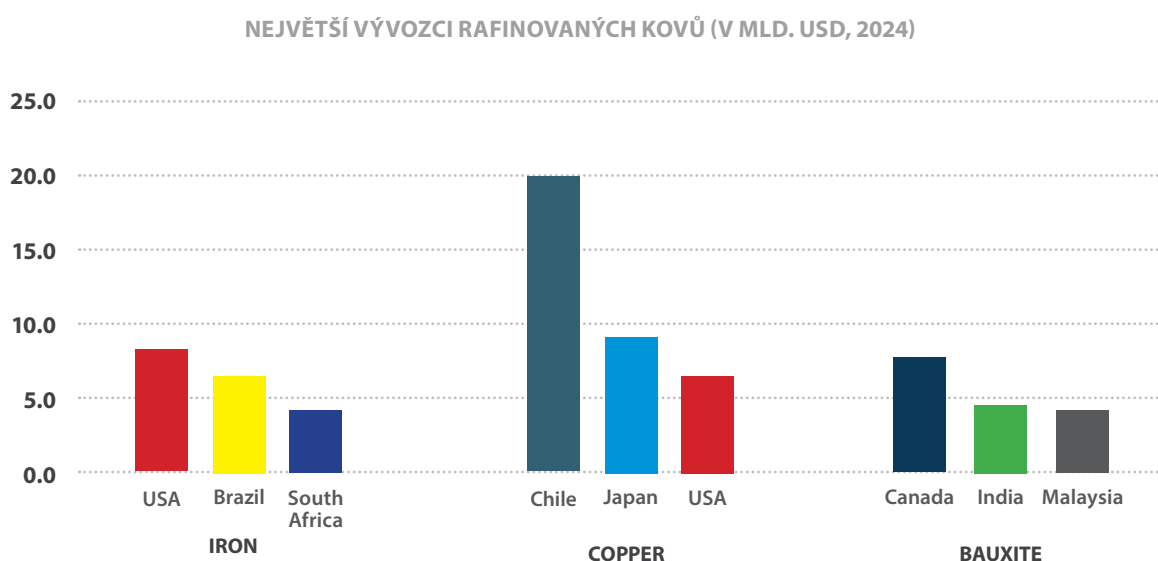
Pojem základní kovy obvykle označuje průmyslové neželezné kovy, jako je hliník, měď, olovo, nikl, železo, cín a zinek. Na rozdíl od drahých kovů, jako je zlato a stříbro, se tyto kovy hojně vyskytují a jsou cenově dostupné.

Globální hodnotový řetězec základních kovů zahrnuje všechny fáze od těžby surovin, přes jejich zpracování a rafinaci až po výrobu a konečné použití, spolu se souvisejícími službami, jako je doprava a obchod, napříč více zeměmi.

Pro účely těchto pokynů lze hlavní fáze globálního hodnotového řetězce základních kovů shrnout následovně:

- **Těžba: těžba v dolech nebo lomech kovonosných rud** (dodavatelé úrovně Tier 4 nebo vyšší). Těžba je často soustředěna v zemích bohatých na surovinové zdroje, například v Austrálii a Brazílii v případě železné rudy nebo v Chile a Peru v případě mědi.
- **Zpracování: tavení a rafinace rud na čisté kovy** (dodavatelé úrovně Tier 3). Tato fáze často se odehrává v zemích s levnou a hojně dostupnou elektřinou, i když surová ruda pochází ze zemí bohatých na zdroje na jiných kontinentech. Například Čína kontroluje významnou část globálních kapacit rafinace mědi, přestože sama nemusí být primárním zdrojem surové rudy.
- **Výroba** (dodavatelé úrovně Tier 1 a 2): výroba polotovarů (např.: svitky, dráty, plechy), které vstupují do komplexních výrobků, jako jsou automobilové komponenty. Podle statistik OECD patří mezi největší vývozce automobilových komponentů Čína, Hongkong a Jižní Korea.
- **Koncoví uživatelé** (například výrobci originálního vybavení v automobilovém průmyslu).

Obrázek 1: Největší vývozci rafinovaných základních kovů v roce 2024 (zdroj: vlastní zpracování na základě databáze UN Comtrade)

3.

PŘEHLED RIZIK PRO PRACOVNÍKY

Jak je popsáno v úvodní příručce, klíčovým aspektem náležitě péče v oblasti lidských práv je mapování rizik. Tento krok vyžaduje, aby společnost zmapovala své podnikatelské činnosti s cílem posoudit povahu a rozsah rizik pro lidská práva. Odbory by měly toto mapování přezkoumat, aby se ujistily, že je dostatečně robustní pro identifikaci typu, četnosti a závažnosti rizik pro pracovníky.

V rámci globálního hodnotového řetězce základních kovů představuje nejvýznamnější problém bezpečnost a ochrana zdraví při práci (BOZP). Tato rizika jsou jak bezprostřední, vzhledem k povaze těžkého průmyslu, tak dlouhodobá, vyplývající z chronické expozice nebezpečným podmínkám. Závažným problémem se jeví nedodržování stávajících standardů BOZP. Mezi nejčastější rizika patří:

- **Těžba:** fyzická zranění, respirační onemocnění způsobená prachem a toxickými látkami, nucená práce a vykořisťující podmínky, zejména v řemeslné těžbě, družstvech nebo konfliktních oblastech.
- **Zpracování:** IndustriALL Global Union uvádí, že zvláště problematické je tavení oceli. Zde se základní nebezpečí ještě zesilují, především kvůli intenzivním fyzikálním a chemickým rizikům spojeným s počáteční přeměnou rudy při vysokých teplotách. Rafinace, při které se surový kov následně čistí, zůstává vysoce riziková. Zde se rizika posouvají směrem k chemickým a obecným fyzickým problémům.
- **Výroba polotovarů:** Výroba polotovarů ze základních kovů představuje rizika odlišná od těžby nebo tavení. Nebezpečí pramení méně z těžby surovin a více z průmyslových procesů a samotných zařízení. Mezi hlavní rizika patří fyzická a mechanická nebezpečí spojená s těžkými stroji, ztráta sluchu způsobená hlukem a chemická rizika. Přítomna jsou rovněž respirační rizika, byť jsou méně častá než při tavení.

FAKTORY UMOŽŇUJÍCÍ VZNIK RIZIK

Následující faktory je třeba považovat za klíčové pro vznik pracovních úrazů a poškození zdraví při práci:

- ▶ Nedostatečné uznání odborů
- ▶ Využívání zranitelných pracovníků, jako jsou migranti nebo pracovníci v nejistém pracovním poměru
- ▶ Outsourcing pracovně náročných činností

Celkově tak pracovníci platí dvojnásobnou cenu, pokud se pracovní dopady pojí s poškozováním životního prostředí v jejich komunitách.

4.

KDE ZAČÍT? DOPORUČENÉ PRIORITY PRO MAPOVÁNÍ RIZIK

Tváří v tvář roztříštěnému globálnímu hodnotovému řetězci a souvisejícím rizikům mohou mít odbory pocit, že jsou přetížené a nejisté v otázce, kde začít s hodnocením rizik. Mohou mít rovněž pocit, že priority stanovené společnostmi neodrážejí přesně závažnost nebo četnost porušování práv pracovníků. To platí zejména tehdy, pokud nejsou navázány kontakty s místními odbory nebo nejsou k dispozici účinné mechanismy pro podávání stížností.

Odbory v odvětví základních kovů mohou identifikovat prioritní země zkoumáním míst, kde mají společnosti významné aktivity ve vysoce rizikovém prostředí. Měly by rovněž zohlednit politické priority stanovené IndustriALL Global Union a industriAll Europe. Celkově je zásadní analyzovat vývoj stížností.

ZAMĚŘENÍ NA VYSOCE RIZIKOVÉ ZEMĚ

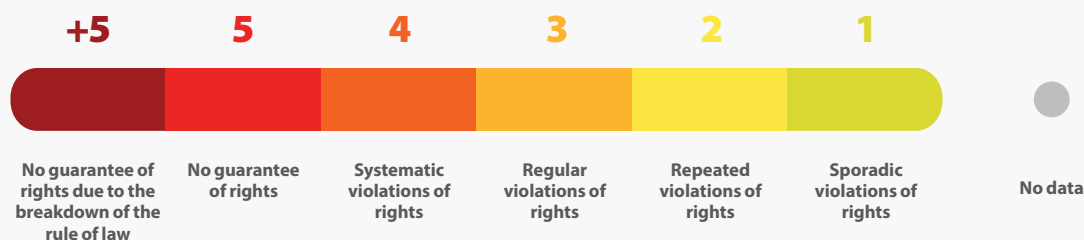
Navrhovaná „teplotní mapa“ odborů kombinuje údaje o objemu obchodního vývozu – které slouží jako hrubý odhad počtu potenciálně dotčených pracovníků – s hodnocením jednotlivých zemí podle Globálního indexu práv Mezinárodní konfederace odborových svazů (ITUC). Tento vizuální nástroj pomáhá **identifikovat země, které jsou jak náročné na pracovní sílu, tak vysoce rizikové z hlediska ochrany práv pracovníků**. Jako výchozí bod mohou odbory zaměřit své průzkumné úsilí na tyto prioritní země a nasměrovat tak další výzkum a opatření.

Pro ilustraci poskytuje následující mapa (Obrázek 2) vodítko pro stanovení priorit oblastí, na něž je třeba se zaměřit při zkoumání dodavatelského řetězce zpracovaného železa. Země jsou barevně označeny podle rizikového skóre ITUC – od zelené (sporadické porušování práv pracovníků) po červenou (žádná záruka práv) – a doplněny o objemy obchodu, které naznačují potenciální počet zapojených pracovníků. Objemy obchodu jsou znázorněny kruhy: modrá pro nízké (0–33 % celkových hodnot obchodu), oranžová pro střední (34–66 %) a červená pro vysoké (67–100 %).

Země, které kombinují vysoké rizikové skóre ITUC s vysokými nebo středními objemy obchodu, by měly být prioritou pro další šetření. Patří mezi ně: Čína, Indie, Thajsko, Malajsie, Turecko, Egypt, Saúdská Arábie a Zimbabwe.

V závislosti na přítomnosti dodavatelů mohou být na seznamu priorit odborů vysoko hodnoceny také země, které kombinují střední rizikové skóre ITUC s vysokými nebo středními objemy obchodu. Patří mezi ně: USA, Brazílie, Peru, Spojené království a Rumunsko.

Zeleně označené země představují případy nízkého rizika podle ITUC. Přestože nemusí tyto země vyžadovat okamžitou pozornost, mohou odbory zpozornět v případech, kdy nelze stížnosti pracovníků vyřešit na místní úrovni a jsou eskalovány do sídla společnosti.

Index ITUC hodnotí země podle toho, jak v souladu s právními předpisy a v praxi dodržují mezinárodně uznávaná kolektivní pracovní práva, zejména svobodu sdružování, právo na kolektivní vyjednávání a právo na stávkou. Země jsou hodnoceny v klastrech 1–5+. Vyšší klastr znamená, že země nezaručuje kolektivní práva.

Zdroj: www.ituc-csi.org

SLADĚNÍ S PRIORITYMI INDUSTRIALL GLOBAL UNION

IndustriALL Global Union označila následující země za vysoce prioritní cíle:

- **Brazílie (těžba):** Brazílie je klíčovým aktérem v globálním dodavatelském řetězci základních kovů, zejména železné rudy. Její těžební sektor je však spojen se závažnými sociálními a environmentálními dopady. Problémy v oblasti BOZP jsou enormní, dochází k opakovaným nehodám vyplývajícím z nedodržování norem a nepoužívání osobních ochranných prostředků (OOP) ze strany dodavatelů.
- **Indie (ocel):** Indie je prioritou zejména v souvislosti s výstavbou velkých oceláren budovaných za účelem vývozu do celého světa. Odboroví předáci upozorňují na vysoký tlak na produkci, závažný nedostatek kvalifikovaných pracovníků, nárůst pracovníků v nejistém pracovním poměru, privatizaci státních ocelářských podniků, outsourcing provozu dolů, uzavírání dolů a závažné problémy v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.
- **Mexiko (všechny provozy):** Mexiko je vysoko na seznamu cílů kvůli přítomnosti tzv. „žlutých odborů“ (podnikových odborů) a závažnému potlačování odborové činnosti. Nacházejí se zde rozsáhlé provozy v oblasti základních kovů (ocel, těžba) (např. ArcelorMittal, Teksid), u nichž jsou zdokumentovány konflikty.

ANALÝZA STÍŽNOSTÍ

Analýza stížností pracovníků je zásadní. Odbory mohou sledovat vývoj stížností rok od roku, aby posoudily, jak se mění rizikovost činností. Tento proces pomáhá **určit, do jaké míry řada jednotlivých stížností skrývá systémový problém**. Další podrobnosti o vytvoření nezávislého a účinného mechanismu pro podávání stížností jsou uvedeny níže.

5.

JAK UPLATNIT PÁKY?

Na základě identifikovaných rizik je společnost povinna zastavit činnosti, které vedou k porušování lidských práv. Společnost by rovněž měla vypracovat plán, jak předcházet budoucím potenciálním dopadům nebo je alespoň zmírňovat. Odbory by se měly snažit vyjednat s vedením společnosti několik z těchto opatření, aby vznikl akční plán přizpůsobený konkrétním podmínkám.

#1. ZAJIŠTĚNÍ ZASTOUPENÍ ODBORŮ U JEDNACÍHO STOLU

Zajištění odborového zastoupení v celém globálním hodnotovém řetězci předpokládá, že společnost má jasný závazek k dodržování odborových práv. Tento závazek by měl přesahovat rámec vnitrostátních právních předpisů – které mohou být velmi nedostatečné – a dodržovat základní standardy MOP jak ve vlastních činnostech společnosti, tak v celém dodavatelském řetězci.

Absence robustní právní ochrany v mnoha zemích, kde společnosti působí, zejména mimo Evropu, však nadále představuje zásadní výzvu. **Odbory působící v sídlech společností by měly využívat svůj vliv k zajištění místa u jednacího stolu prostřednictvím globálních sítí a zajistit, aby byly zastoupeny i v dodavatelském řetězci.**

Rovněž se doporučuje, aby odbory v sídlech společností jmenovaly jednoho nebo více specializovaných pracovníků odpovědných za náležitou péči v oblasti lidských práv, kteří budou tuto práci podporovat.

Globální rámcová dohoda o udržitelném rozvoji, kterou podepsaly IndustriALL Global Union a belgická nadnárodní společnost Umicore, stanoví řadu sociálních zásad použitelných pro celou skupinu. Společnost Umicore se rovněž zavazuje vyhledávat obchodní partnery, kteří dodržují a plní základní pracovní normy MOP.

Za monitorování plnění dohody odpovídá zvláštní společný výbor složený z vrcholového managementu a zástupců IndustriALL Global Union a Evropské rady zaměstnanců. Tito zástupci zaměstnanců mohou každoročně organizovat návštěvy pracovišť s cílem přezkoumat dodržování dohody.

Rámeček 1: Příklad inkluzivního monitorování

#2. ZAJIŠTĚNÍ ÚČINNÉHO MECHANISMU PRO PODÁVÁNÍ STÍŽNOSTÍ

Dobře fungující mechanismus pro podávání stížností může významně posílit ochranu pracovníků a podpořit prosazování důstojné práce, a to jak ve vlastních činnostech společnosti, tak v celém jejím dodavatelském řetězci. Účinné mechanismy pro podávání stížností umožňují eskalovat problémy na úroveň sídel hlavních odběratelských společností, které mohou následně ovlivňovat aktéry v nižších člancích řetězce.

System by měl zahrnovat horkou linku a strukturovaný postup eskalace, který v případě potřeby informuje Evropskou radu zaměstnanců (ERZ), příslušnou federaci nebo jiné kontrolní orgány. Úvodní příručka poskytuje základní pilíře pro globální rámcovou dohodu (GFA) nebo memorandum o porozumění (MoU), které vytvářejí nezávislý, koordinovaný proces se zapojením odborů na všech úrovních.

Funkční mechanismus pro podávání stížností předpokládá, že odbory na místní úrovni i na úrovni ústředí hrají klíčovou roli v jeho každodenním uplatňování.

Na místní úrovni jsou odbory nezbytné pro zadávání stížností do systému a pro dokumentování vývoje systémových rizik v různých částech globálního hodnotového řetězce. Čím níže v dodavatelském řetězci, tím náročnější může být identifikovat odběratelskou společnost s dostatečným vlivem na přímého zaměstnavatele. Bod č. 4 níže popisuje význam měření vlivu v dodavatelském řetězci za účelem identifikace nejučinnějšího vstupního bodu pro podání stížnosti. V případě potřeby by se odbory měly obrátit na IndustriALL Global Union se žádostí o podporu.

Na úrovni sídel společností by odbory měly využívat své pozice k dosažení uspokojivého řešení konfliktů. To vyžaduje udržování silných kontaktů s místními odbory, jak je popsáno v bodě 1. Postupem času by odbory měly rovněž shromažďovat a analyzovat údaje o stížnostech na podporu vlastní identifikace rizik a k měření pokroku v oblasti práv pracovníků napříč činnostmi a dodavatelskými řetězci.

#3. ZAVÁDĚNÍ NÁLEŽITÉ PÉČE V OBLASTI LIDSKÝCH PRÁV VE VLASTNÍCH ČINNOSTECH

Řešení rizik pro práva pracovníků v nadnárodním podniku často začíná **inspekce odborů prováděnými na pracovištích**, které vyžadují zaručené právo přístupu.

Při těchto návštěvách budou mít odbory příležitost nezávisle sledovat pracovní podmínky, posuzovat provádění příslušných standardů BOZP a zajistit, aby podnikové zprávy věrně odrážely skutečnost.

Pokrok by měl být následně sledován prostřednictvím **objektivních klíčových ukazatelů výkonnosti**, které se mohou lišit v závislosti na povaze identifikovaných rizik. Ukazatele mohou zahrnovat například:

- Počet pracovních úrazů
- Existenci volených výborů zastupujících pracovníky, jejich složení a počet zasedání
- Míra pokrytí kolektivními smlouvami

- Podíl přímé a nepřímé zaměstnanosti
- Podíl pracovních smluv na dobu neurčitou a na dobu určitou
- Údaje shromážděné prostřednictvím mechanismů pro podávání stížností

Odbory se mohou rovněž **zapojit do dialogu s finančními investory** tím, že poukazují na finanční, právní a reputační rizika, jimž čelí společnosti, do nichž tito investoři investují, pokud nerespektují práva pracovníků. Sdílením důkazů o porušování práv na pracovišti mohou odbory vyvíjet tlak na investory, aby po vedení požadovali přísnější politiky náležité péče v oblasti lidských práv, vyšší transparentnost a nápravná opatření. V některých případech mohou odbory navázat spolupráci s odpovědnými investory nebo penzijními fondy s cílem předkládat návrhy akcionářů a podmínit pokračování investic dodržováním pracovních práv. To zvyšuje tlak na společnosti a doplňuje přímé vyjednávání odborů.

Rámeček 2: Monitorování smrtelných pracovních úrazů a nehod v oblasti BOZP ve společnosti ArcelorMittal

IndustriALL Global Union a industriAll Europe opakovaně upozorňují na přetrvávající vysoký počet smrtelných pracovních úrazů ve společnosti ArcelorMittal – v letech 2012–2023 bylo hlášeno více než 300 úmrtí a odhaduje se, že tisíce pracovníků utrpěly úrazy a zranění v jejích dolech a ocelárnách.

IndustriALL Global Union a industriAll Europe tvrdí, že společnost ArcelorMittal dostatečně neinvestovala do bezpečnosti, nezapojila do monitorování odbory ani nenastavila konzistentní globální standardy, přičemž Společný globální výbor pro zdraví a bezpečnost je z velké části neaktivní.

Zdroj: [ArcelorMittal – Celosvětový den akce odborů: zastavte úmrtí při práci HNED TEĎ!](#) | IndustriALL (odkaz v angličtině)

#4. JEDNÁNÍ S DODAVATELI

MĚŘENÍ VLIVU

Odbory musí identifikovat, kde je jejich vliv v rámci globálního hodnotového řetězce nejsilnější. Toto pochopení jim umožní efektivně zaměřit své úsilí a vyvíjet tlak tam, kde může přinést nejvýznamnější a dlouhodobé změny.

Mezi klíčové faktory patří:

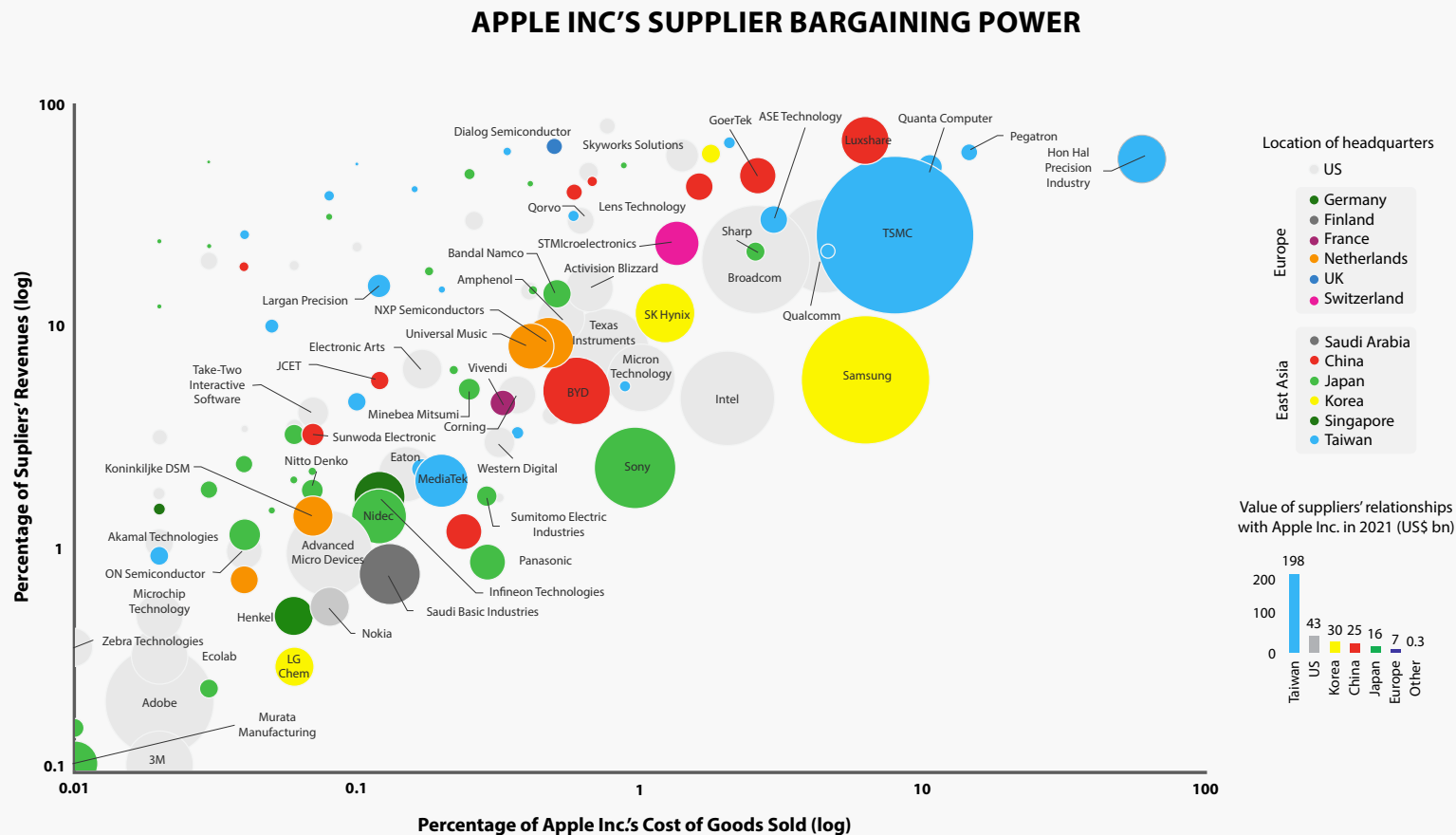
Závislost – pokud je nadnárodní podnik pro daného dodavatele nepostradatelným zákazníkem, může hrozba ukončení smlouvy představovat silný impulz ke změně.

Vlastnictví – tlak na velké společnosti se může přenášet směrem dolů a ovlivňovat chování menších dodavatelů nebo družstev.

Financování – identifikace subjektů, které zúčastněné společnosti financují. Zapojení odborů do penzijních fondů může například pomoci překonat odpor.

Rámeček 3: Ilustrace měření vlivu

Toto schéma znázorňuje vyjednávací sílu společnosti Apple vůči jejím dodavatelům. Vodorovná osa ukazuje, jaký podíl mají jednotliví dodavatelé na nákladech prodaného zboží společnosti Apple (závislost společnosti Apple), zatímco svislá osa ukazuje, jak se Apple podílí na příjmech dodavatele (závislost dodavatele). Společnost Apple má největší vyjednávací sílu vůči dodavatelům umístěným vysoko na svislé ose a nejvíce vlevo na vodorovné ose.

Zdroj: Friction Point Research – *Analysing Geoeconomic Networks in a Multipolar World (Analýza geoeconomických sítí v multipolárním světě)*, prezentace PowerPoint (2022)

VYJEDNÁVÁNÍ O ZMÍRŇUJÍCÍCH OPATŘENÍCH

Jakmile jsou identifikovány body vlivu, měly by odbory vyjednat konkrétní opatření k řešení klíčových problémů.

Prvním krokem může být **zaměření se na kodexy chování dodavatelů**, které jsou často hlavním nástrojem, jímž se nadnárodní podniky snaží zajistit udržitelnost ve svých dodavatelských řetězcích. Odbory by měly zajistit, aby tyto kodexy stanovovaly dostatečně přesné standardy a očekávání, včetně respektování práv odborů. Účinnost těchto kodexů však závisí na řádném monitorování a prosazování. Pouhé požádání dodavatelů o vlastní hodnocení dodržování předpisů nestačí; smysluplný dohled vyžaduje nezávislé audity za účasti odborů.

Jsou-li zjištěna porušení, musí hlavní dodavatel nebo zákazník jednat. Reakce mohou sahát od zvyšování povědomí a nápravných opatření až po pozastavení smluv – nebo v nejzávažnějších případech až po úplný odprodej investic v regionu či zemi.

Za druhé by **mechanismy pro podávání stížností zmíněné výše měly být k dispozici také pracovníkům v dodavatelském řetězci**. Bez toho hrozí, že pokrok dosažený prostřednictvím náležité péče v oblasti lidských práv ve vlastních činnostech společnosti bude mít za následek, že nejzávažnější porušení budou v dodavatelském řetězci ještě více skryta.

A konečně, v závislosti na kontextu mohou být zavedena další opatření, jako například:

- **Insourcing** – návrat části výroby zpět do vlastních provozů v případech, kdy outsourcingové modely vytvářejí pro pracovníky neřiditelná rizika.
- **Výběr dodavatelů** - uplatňování přísných kritérií při výběru obchodních partnerů, včetně ověřené historie spravedlivých pracovních podmínek

6.

CERTIFIKAČNÍ SCHÉMATA

Iniciativy s účastí více zainteresovaných stran jsou partnerstvími mezi podniky, občanskou společností, odbory a někdy i zástupci vlád, jejichž cílem je řešit společné výzvy v oblasti odpovědného chování podniků. Přestože mohou tyto iniciativy někdy podkopávat náležitou péči v oblasti lidských práv, pokud jsou zcela řízeny vedením společností, skutečně iniciativy představují užitečný nástroj pro uplatňování vlivu. Společnosti, které se obávají rizik pro svou reputaci, se k těmto iniciativám často připojují výměnou za označení sociálního chování a zavazují se dodržovat sociální standardy ve svých globálních hodnotových řetězcích a podávat zprávy o jejich plnění.

V odvětví základních kovů jsou odbory členy správní rady **ResponsibleSteel**. ResponsibleSteel je globální iniciativa sdružující různé zainteresované strany, která prosazuje udržitelnost a etické postupy v celém ocelářském průmyslu. Poskytuje certifikační a standardizační systém, který zajišťuje, že výrobci oceli splňují kritéria v oblasti životního prostředí, sociálních věcí a správy a řízení (ESG). To zahrnuje snižování emisí uhlíku, efektivní využívání zdrojů, ochranu lidských práv, zajištění bezpečných a spravedlivých pracovních podmínek a odpovědné zapojování místních komunit. Během auditů na pracovištích prováděných v rámci certifikace jsou auditoři rovněž povinni konzultovat s místními odborovými organizacemi, aby ověřili, že jsou respektována práva pracovníků na svobodu sdružování a kolektivní vyjednávání.

Odbory v sídlech společností tak mohou vyvíjet tlak na své společnosti, aby se k této iniciativě připojily, a vytvářet tím pobídky pro dodavatele vyšších úrovní, aby důkladněji zkoumali pracovní podmínky ve svých dodavatelských řetězcích.

